

Vlaams
Parlement

ingediend op **1013** (2016-2017) – Nr. 2
3 oktober 2017 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Lionel Bajart en Bart Caron

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Wilfried Vandaele, Cathy Coudyser, Kathleen Krekels,
Marius Meremans, Karim Van Overmeire en Marc Hendrickx

betreffende instrumenten
voor culturele samenwerking
tussen Nederland en Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Tine Soens;

Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

1013 (2016-2017) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	7
Gebruikte afkortingen	13

Op donderdag 13 juli 2017 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media naar aanleiding van de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende instrumenten voor culturele samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen een hoorzitting met Ben de Reu en Diane Verstraeten, wegbereiders van de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking.

Het rapport en de powerpointpresentatie van de wegbereiders zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Diane Verstraeten legt uit dat zijzelf en Ben de Reu als wegbereiders werden aangeduid door de ministers van Cultuur van Vlaanderen en van Nederland. Ze moesten zoeken naar mogelijkheden om de efficiëntie en effectiviteit te verhogen binnen de culturele samenwerking tussen de verschillende Vlaams-Nederlandse instellingen. In dat kader hadden ze contact met de Nederlandse Taalunie, De Brakke Grond, deBuren, het Vlaamse en het Nederlandse Letterenfonds, de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland en Ons Erfdeel. Ze hebben een aantal voorstellen geformuleerd.

Hun opdracht bestond in de ontwikkeling van een overkoepelende visie voor de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Dat betekent dat ze moesten onderzoeken hoe deze organisaties efficiënter en effectiever kunnen samenwerken, dat ze eventueel nieuwe bilaterale instrumenten moesten uitwerken en dat ze moesten nagaan of de verdragen geactualiseerd moesten worden.

Daarvoor hebben ze met heel wat mensen gepraat, niet alleen met de directeurs van de betrokken instellingen, maar ook met andere actoren, waaronder 'makers'. Belangrijk is om te weten bij welke structuren ze steun kunnen vinden. Deze mensen kennen elkaar, maar in deze samenwerking is er nog ruimte voor verdieping en voor brede informatie-uitwisseling. De wegbereiders hebben ook het bestaan van overlappingen nagegaan. Daarbij hebben ze een heel positieve samenwerking ervaren.

De culturele samenwerking tussen beide landen vormt een specifiek onderdeel van de opdracht van de wegbereiders. Ze hebben een voorstel van missie geformuleerd: Vlaanderen en Nederland zoeken actief naar culturele samenwerking, mobiliseren daartoe alle mogelijke maatschappelijke actoren en krachten van het werkveld, en ondersteunen en faciliteren hun grensoverschrijdende samenwerking. De verschillende instellingen moeten dus hun visie afstemmen op deze gemeenschappelijke visie voor de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Het is de bedoeling dat de directeurs van de instellingen dit samen doen en hun team erbij betrekken. Zo kan de missie een draagvlak hebben binnen de verschillende instellingen.

Vlaamse instellingen die in Nederland werken, en Nederlandse instellingen die in Vlaanderen werken, moeten een makelaarsrol opnemen. De financieringskanalen moeten geïnventariseerd worden, zodat jonge makers makkelijker geld kunnen vinden. Ook proeftuinen kunnen belangrijke kansen bieden voor jonge makers. Ten slotte is er nood aan voldoende data om vergelijkingen en evaluaties mogelijk te maken.

Er blijken duidelijk overlappingen te bestaan tussen bepaalde instellingen. Nu moet er bepaald worden welke instelling verantwoordelijk is voor welke overlapping. Daarom werd het functioneren van de verschillende organisaties geanalyseerd. De kritische vragen die daarbij werden gesteld, zullen de basis vormen voor een gesprek dat in de komende jaren tot samenwerking moet leiden.

De Vlaamse en Nederlandse letterenfondszen werken goed samen. Hun samenwerking in het kader van de Frankfurter Buchmesse was een goed voorbeeld. Het is belangrijk om deze samenwerking te consolideren. De letterenfondszen werken ook met de Nederlandse Taalunie nauw samen. Men zou moeten onderzoeken welke samenwerking er mogelijk is met deBuren en De Brakke Grond. De wegbereiders pleiten voor een gezamenlijk ontwikkeld beleidsplan voor de letteren.

DeBuren is een presentatieplek in het centrum van Brussel, die onder meer als opdracht heeft de Nederlandstalige cultuur bekend te maken bij Europese ambtenaren. Kan deBuren samenwerken met De Brakke Grond of met Ons Erfdeel? Is er een vernieuwde en verdiepte samenwerking mogelijk met Passa Porta?

Het moeilijkste dossier vormt Ons Erfdeel. Dat is een privaatrechtelijke organisatie die overwegend door de publieke overheden wordt gefinancierd, zowel door Vlaanderen als door Nederland. Ons Erfdeel publiceert mooie dossiers en mooie cahiers. Er zijn echter weinig data over het bereik van deze publicaties. Hoe vaak worden ze gelezen? Is er via bepaalde media een gesprek mogelijk tussen de lezer en de auteur? Een samenwerking tussen Ons Erfdeel, deBuren en de Nederlandse Taalunie moet mogelijk zijn met het oog op vernieuwing.

De meeste organisaties worden voor een derde gefinancierd door Vlaanderen en voor twee derde door Nederland. De Brakke Grond wordt alleen door de Vlaamse overheid gefinancierd. Voor een aantal projecten kan de instelling wel een beroep doen op Nederlandse fondsen. Drie jaar geleden kwam bij De Brakke Grond een visitatiecommissie over de vloer. Op basis van haar bevindingen is de Vlaamse Regering tot de conclusie gekomen dat De Brakke Grond een belangrijke plaats inneemt binnen de Vlaams-Nederlandse instellingen. Voor heel wat Vlaamse gezelschappen is dit de eerste presentatieplek in Nederland. De samenwerking met deBuren moet verder onderzocht worden. De Brakke Grond heeft een spreidingsplan moeten voorleggen voor de andere steden van Nederland, dat nu moet geëvalueerd worden. De vraag is of De Brakke Grond ook een aanbod kan doen naar de letterenfondszen en naar de Nederlandse Taalunie.

De nieuwe algemeen secretaris van de Nederlandse Taalunie heeft een aantal beleidsopties geformuleerd. Hij wil zijn organisatie presenteren als een beleidsondersteunende en -bepalende organisatie. Hoe zal de Taalunie daarvoor samenwerken met de letterenfondszen? Welke afspraken zal ze maken rond het literaire vertalen?

De overheid moet de hoeder zijn van de Vlaams-Nederlandse verdragen. Momenteel is de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland echter niet zo dynamisch. Ze komt een of twee keer per jaar samen op ambtelijk niveau, eventueel aangevuld door enkele mensen van het middenveld. De wegbereiders zouden meer dynamiek willen geven aan het Vlaams-Nederlands Cultureel Verdrag. Daarom stellen ze voor om de verschillende organisaties die dat verdrag inhoud geven, meer te betrekken bij de implementatie ervan.

De wegbereiders hebben ook voorgesteld om niets te veranderen aan de basis van de verdragen. De implementatie moet echter verder ontwikkeld worden. Daarover moeten er goede afspraken worden gemaakt.

Men moet zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking, zoals een loketfunctie en een makelaarsfunctie.

Ben de Reu zal het advies aan de commissie presenteren. Daarbij verwijst hij naar de toespraak die minister Sven Gatz, mede namens zijn Nederlandse collega

Jet Bussemaker, in oktober 2016 heeft gehouden bij deBuren. Hij stelde daar dat er iets moest veranderen aan de samenwerking tussen de Nederlandse en de Vlaamse culturele instellingen. Daarbij gebruikte hij de metafoor van een huis dat men niet mag slopen, maar dat men toch grondig moet renoveren. Die metafoor zal Ben de Reu ook gebruiken voor zijn advies over de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking.

De tuin rond het huis wordt gebruikt als vindplaats van activiteiten, zowel voor bestuurders en makers als voor instellingen. Daar moet men de gemeenschappelijkheid van taal, geschiedenis, literatuur en cultuur kunnen zien en beleven. Dat kan ook geplaatst worden in de context van economische samenwerking.

Bij het binnenkomen van het huis vindt men het podium, waar de uitvoerende instellingen De Brakke Grond en deBuren presentaties doen die mede gevoed worden door actoren van de eerste verdieping. Deze presentaties mogen niet alleen plaatsvinden in Amsterdam en Brussel, maar ook elders in Vlaanderen en Nederland. Op het gelijkvloers vindt men ook projecten zoals de Frankfurter Buchmesse. Er is voorts een gemeenschappelijk loket dat de makers de weg kan wijzen naar subsidies en netwerken. Er is een portaal dat de verschillende bestaande websites en nieuwsbrieven samenbrengt. Er is ook een plek voor Ons Erfdeel revisited. De activiteiten van de wegbereiders hebben bij Ons Erfdeel en het Vlaams-Nederlands Cultureel Verdrag al voor een vlucht naar voren gezorgd. Ons Erfdeel heeft bijvoorbeeld een positiepaper opgesteld. Het voorstel om een jaarlijkse staten-generaal te organiseren heeft in Nederland wel voor misverstanden gezorgd. De Staten-Generaal is namelijk de Nederlandse naam voor het parlement.

Op de eerste verdieping bevinden zich de beleidsontwikkellende en beleidsvoorbereidende instellingen, die inhoud kunnen geven aan de activiteiten op het podium op de begane grond. Dat zijn de Nederlandse Taalunie, de letterenfonds, Ons Erfdeel, De Brakke Grond en deBuren. Ook andere Vlaamse en Nederlandse cultuurfonds kunnen daarin een rol spelen.

Op de tweede verdieping komen de financiële en personele aspecten van de instellingen aan bod. Alle instellingen zijn kwetsbaar op dat vlak, maar zeker de kleinere organisaties. Op dit ogenblik moeten ze een beroep doen op dure bureaus als iemand van het financiële management ziek is of als de ICT aan vernieuwing toe is. De Nederlandse Taalunie is bereid om daarvoor aan de andere instellingen een gemeenschappelijk dienstencentrum aan te bieden. Er is ook nood aan een levendig kennisknooppunt dat informatie levert aan het loket op de begane grond. Een nieuwsbrief en een website zijn daarvoor niet voldoende.

De fundamente, namelijk het verdrag van de Nederlandse Taalunie en het Cultureel Verdrag Nederland-Vlaanderen, vindt men terug in de kelder van het huis. Het is niet nodig om de verdragen zelf aan te passen. Men kan een dynamiek realiseren binnen de verdragen door uitvoeringsafspraken tussen de directeurs en de bestuurders van de instellingen. Het Comité van Ministers spreekt momenteel alleen over de begroting en de jaarrekening. Dat zou men kunnen combineren met een jaarlijkse themadag, waar de instellingen hun succesvolle activiteiten presenteren. De directeurs van de instellingen zouden enkele keren per jaar moeten samenkomen om te doen wat de wegbereiders nu hebben gedaan. Daarbij zouden ook de ministers worden uitgenodigd.

Ben De Reu hoopt dat niet alleen Vlaamse, maar ook Nederlandse parlementsleden zich daarbij betrokken zullen voelen. Op een soort raad van toezicht zouden de directeurs hun activiteiten moeten presenteren en erop reflecteren. Ze zouden moeten onderzoeken of er te veel overlappings of juist leemtes zijn. Op dit

ogenblik zijn de directeurs intensief met elkaar in gesprek om tegen 15 september een plan van aanpak te formuleren. Daarvoor zullen ze ook een zekere procesbegeleiding inschakelen.

2. Bespreking

Wilfried Vandaele is blij dat het rapport van de wegbereiders, dat gebaseerd is op heel wat gesprekken, in grote lijnen spoort met de conceptnota van zijn fractie. Hij merkt wel op dat de opdracht die ze van de cultuurministers hadden gekregen, niet inging op de ruimere elementen van het Cultureel Verdrag zoals welzijn, onderwijs – met onder meer de NVAO –, wetenschapsbeleid en media. De te onderzoeken instellingen waren ook heel divers. Het ging om verdragsinstellingen zoals de Nederlandse Taalunie en het Cultureel Verdrag, uitvoerende overheidsinstellingen zoals De Brakke Grond en deBuren, en privé-instellingen zoals Ons Erfdeel en de Letterenfonds. Andere instellingen zitten daar dan weer niet in, zoals het Algemeen Nederlands Verbond of CODART. Wilfried Vandaele gaat ervan uit dat de wegbereiders vooral naar de subsidiestromen hebben gekeken.

De spreker is blij met de meeste conclusies. Hij is tevreden dat men niets wil veranderen aan de verdragen, al kan er wel een annex worden toegevoegd. Het Taalunieverdrag van 1980 sprak over het integreren van het beleid. Het Cultureel Verdrag van vijftien jaar later had het over eventuele samenwerking. Wilfried Vandaele vreest dat een nieuw verdrag misschien nog fletser en zwakker zou zijn.

Een tweede conclusie is dat de taken van de verschillende spelers duidelijker omschreven moeten worden en dat men de mogelijkheden moet onderzoeken tot complementariteit en samenwerking. Het commissielid stelt vast dat sommige instellingen alles willen doen, behalve datgene waarvoor ze zijn opgericht. DeBuren wil nieuwe taken opnemen. Het wil bijvoorbeeld taken overnemen uit het Cultureel Verdrag. De instelling bekommert zich echter nauwelijks om zijn belangrijkste doelgroep, buitenlandse opiniemakers die enige tijd in ons land verblijven en aan wie ze basisinformatie zou moeten meegeven over de Nederlandse taal en cultuur.

Hans Bennis, de nieuwe leidend ambtenaar van de Nederlandse Taalunie, heeft aangekondigd dat de Taalunie een aantal zogenaamde uitvoerende taken zal uitbesteden, onder meer de Prijs der Nederlandse Letteren. Aan de andere kant wil de Taalunie wel dienstverlening rond boekhouding en ICT aanbieden aan de andere instellingen. Daarover moet men in elk geval goede afspraken maken.

Wilfried Vandaele ziet nog geen echte oplossing voor de CVN. Het voorstel van de wegbereiders is wel een stap vooruit. Alle spelers van de samenwerking worden samengebracht in een overlegplatform. Misschien moet men daar nog andere spelers bij betrekken. Als men de adviserende taak bij het verdrag laat, dan dreigt men daardoor wel in een situatie terecht te komen waarbij mensen adviezen geven over zichzelf. Misschien moet men de bestaande officiële adviesorganen, de Raad voor Cultuur in Nederland, de SERV in Vlaanderen, de SARO en de SARC, samenbrengen onder het Cultureel Verdrag.

De spreker erkent dat de term staten-generaal slecht gekozen is. Toch is het een goed idee om op bepaalde momenten een soort state of the union te organiseren.

Hij hecht veel belang aan de loketfunctie.

Het idee van een samenwerkingsfonds wordt niet echt uitgewerkt. Wilfried Vandaele acht nochtans een fonds nodig waaruit minstens de ad-hocinitiatieven kunnen worden gefinancierd.

Het beeld van het huis vindt Wilfried Vandaele zowel gedurfd als overzichtelijk. Vroeger stond men afkerig tegenover het idee van een huis.

Hij wijst ook op het voorstel uit de conceptnota om een Vlaanderen-Nederlandtoets in te voeren. Daarmee zou men de gevolgen kunnen onderzoeken van bepaalde beslissingen op de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Als een van beide partners nu beslist om een bepaald initiatief niet meer te ondersteunen, moet de andere partner bijna automatisch volgen.

Ten slotte vindt het commissielid het belangrijk om de Lage Landen op de kaart te zetten. Dan gaat het over culturele diplomatie, een onderdeel van economische samenwerking. Goede voorbeelden zijn de Frankfurter Buchmesse, CODART en BVN.

Ward Kennes vindt het goed dat dit debat wordt gevoerd. Heel wat instellingen vragen zich namelijk af hoe het verder moet met de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Het commissielid vindt het belangrijk om de nieuwe samenwerkingsmodellen gezamenlijk te onderzoeken.

Hij vraagt zich af of alle spelers tevreden zijn met de plaats die hen wordt toegekend in het huis van de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking.

De bestaande verdragen bieden heel wat mogelijkheden. Daarom is er terecht geen voornemen om opnieuw over de verdragen te onderhandelen. In dit kader merkt Ward Kennes op dat Nederland in het recente verleden meer dan Vlaanderen in de cultuursector heeft bezuinigd. Binnen de bestaande verdeelsleutel werd Vlaanderen dan aangemoedigd om zijn budget naar beneden aan te passen. Deze ontwikkeling is niet langer te verantwoorden binnen een aantrekkelijke economie.

Vlaanderen en Nederland hebben wellicht behoefte aan een instelling voor culturele diplomatie zoals het Goethe-Institut, het Institut Français of het Instituto Cervantes. Een dergelijke instelling kan mensen op verschillende manieren zin geven om de taal te leren en kan hen in contact brengen met vele cultuuruitingen. Daaraan zouden Vlaanderen en Nederland samen moeten kunnen werken, binnen een Europese en internationale context. Kunnen de wegbereiders dat binnen hun mandaat onderzoeken?

Ward Kennes heeft de indruk dat er weinig politieke steun is voor het Cultureel Verdrag Nederland-Vlaanderen. Dit verdrag gaat echter niet alleen over cultuur, maar ook over welzijn en media. Men moet dit verdrag in de breedte laten spelen.

Kunnen de instellingen in het schema samenwerken met een federale instelling als BOZAR? Er is geen federaal cultuurbeleid, maar er zijn wel enkele federale cultuurinstellingen. Vlaanderen betaalt daar een belangrijk aandeel van, dus zou men BOZAR ook dienstig moeten kunnen maken aan het Vlaamse beleid. Sommige mensen binnen BOZAR zouden openstaan voor deze samenwerking.

Ten slotte wil Ward Kennes weten of de spelers zich tevreden voelen met hun plaats in het nieuwe huis.

Katia Segers erkent dat er soms wegbereiders nodig zijn om het pad terug vrij te maken. Sinds het begin van deze regeerperiode bestaat in het Vlaams Parlement

het gevoel dat het pad van de Vlaams-Nederlandse samenwerking vastgelopen is. De Vlaamse passie voor die samenwerking is niet altijd wederkerig en ook de kennis van zaken is niet aan beide kanten even sterk.

Het commissielid is blij dat het herschrijven van de verdragen niet aan de orde is. Even leek het er wel op, naar aanleiding van de heisa rond de CVN.

De wegbereiders hebben een mooi huis getekend, een palacio met heel veel kamers. Het zijn wel allemaal afzonderlijke kamers, met dikke muren ertussen. Katia Segers vindt dat de villa zo open mogelijk moet zijn, met zo veel mogelijk samenwerking tussen de organisaties. Ze staat achter de analyse.

De Nederlandse Taalunie heeft een belangrijke opdracht, niet alleen op cultureel, maar ook op economisch vlak. De spreker hoopt dat de nieuwe algemeen secretaris van de Nederlandse Taalunie goed werk kan verrichten.

De twee letterenfondsens werken goed samen.

DeBuren hebben sinds de oprichting in 2004 een plek veroverd in Brussel. Het is een ontmoetingsplek waar over ruime thema's wordt gedebatteerd.

De CVN werd bij het begin van deze regeerperiode doodgeknepen door minister-president Geert Bourgeois, die er een administratief orgaan van heeft gemaakt.

Ons Erfdeel maakt uitstekende publicaties, maar die vinden onvoldoende hun weg naar het brede publieke debat in Vlaanderen en Nederland. De mensen van Ons Erfdeel zijn zeker geïnteresseerd in mogelijkheden om hun werk beter te valoriseren.

Ten slotte sluit Katia Segers zich aan bij de vraag van Ward Kennes naar de reacties van de verschillende organisaties op hun plaats in het huis.

Bart Caron betreurt de gestage neergang van de Vlaams-Nederlandse samenwerking in de voorbije tien of vijftien jaar. De overheden zijn geen grote trekkers meer van de samenwerkingsgedachte. Op het terrein wordt er wel eens getwijfeld aan de noodzaak van samenwerking. Zo verdwijnen langzamerhand veel structuren.

De spreker denkt dat de realiteit in de tekst zelfs nog te mooi wordt voorgesteld. Er bestaan twijfels over de rol en de draagkracht van Ons Erfdeel, over de rol van De Brakke Grond en over het effect van deBuren. De verantwoordelijkheid ligt niet alleen bij de instellingen zelf, maar ook bij de moeizame Vlaams-Nederlandse samenwerking. De Vlaams-Nederlandse samenwerking heeft vandaag een ander karakter dan twintig of dertig jaar geleden. Bart Caron ziet een aantal ongunstige factoren, onder meer het snelle verloop van de directeurs in De Brakke Grond en het gebrek aan aandacht voor de Vlaams-Nederlandse samenwerking in de meeste instellingen.

Het komt er dus niet alleen op aan om een mooi huis te hebben in een mooi park, maar ook om de kamers te renoveren. De kerntaken van de diverse instellingen moeten grondig bekeken worden. De instellingen moeten daar versterkt uitkomen. De Vlaams-Nederlandse samenwerking zou op meer pijlers moeten berusten dan alleen officiële instellingen zoals deBuren, De Brakke Grond, de Nederlandse Taalunie en BVN. Een dynamisch cultureel veld moet die samenwerking verder vorm geven. Men had de dynamiek van het project Beste Buren bijvoorbeeld beter moeten benutten. De Vlaams-Nederlandse samenwerking in de officiële instellingen zou altijd gevoed moeten worden door particuliere samenwerkingsinitiatieven. Die bestaan, maar ze zijn onvoldoende bekend. Bart

Caron denkt onder meer aan Ons Erfdeel, een particuliere organisatie met dezelfde kerntaak, grotendeels gefinancierd met overheidsmiddelen, maar toch vooral uit Vlaanderen. Ook dat is een probleem.

Bart Caron staat achter de idee om structurele samenwerking te creëren tussen die structuren en organisaties. De sprekers hanteren daarvoor verschillende woorden: een platform, een dienstencentrum, een staten-generaal, een loket, een fonds. De wegbereiders moeten dat voorstel zeker opnemen in het rapport. Zo moet men alle losse initiatieven zichtbaar maken die zich buiten de formele structuren bevinden. Dan kunnen bepaalde middelen, zoals die van Beste Buren, blijvend projectmatig worden ingezet voor allerlei nieuwe en dynamische initiatieven. Daar kunnen ook open calls voor samenwerking worden geformuleerd. Er is dus een rol op de eerste lijn naar het publiek, op de tweede lijn naar organisaties en op de derde lijn als intermediair tussen de overheid en het brede veld van organisaties, van niet-formele samenwerking en van tijdelijke organisaties.

De bestaande verdragen vormen een solide basis. Ze hoeven dus niet herschreven te worden. Daarover bestaat blijkbaar eensgezindheid.

Bart Caron deelt het idee dat men beter de bestaande structuren en instellingen kan samenbrengen dan extra structuren en instellingen te creëren. In dat verband sluit hij zich aan bij het voorstel van Wilfried Vandaele. Het is ook nodig om parallelle subsidiërings- en ondersteuningssystemen op elkaar af te stemmen. Daarbij denkt hij onder meer aan de theaterfestivals, die vroeger gezamenlijk werden georganiseerd door Vlaanderen en Nederland. Het feit dat de geselecteerden van Vlaanderen en Nederland wederzijds worden uitgenodigd toont aan dat de gezelschappen en het publiek nog steeds nood hebben aan uitwisseling.

De spreker staat echter niet achter het voorstel om de Lage Landen internationaal te profileren. Bij een gezamenlijke internationale profilering kan men zich het best beperken tot de gemeenschappelijke elementen, en dat is vooral de taal. Voor dingen zoals hedendaagse dans of beeldende kunst moet men de legitieme ambities van elk land de nodige ruimte laten.

In die zin is de Frankfurter Buchmesse een goed voorbeeld. Bart Caron pleit dan ook voor een fusie van de twee letterenfonds. Dat kan beginnen met een samenwerkingsovereenkomst. De gezamenlijke instrumenten die men creëert, mogen dus niet bovenop de bestaande structuren komen. Dat aspect moet aan bod komen in het kerntakendebat binnen de bestaande organisaties. Ook personele en inhoudelijke verschuivingen tussen de organisaties moeten mogelijk zijn. Als men dan ook derde partners kan stimuleren tot initiatieven, zal men de gestaag neergaande trend van de voorbije tien of vijftien jaar kunnen keren.

Diane Verstraeten hoopt dat de zes bestaande organisaties een nieuw samenwerkingsverband kunnen uitwerken. Dan zal men andere organisaties kunnen stimuleren om hetzelfde te doen.

Ze erkent dat de financiering een probleem is. Er is geld, maar de jonge makers weten dat niet altijd te vinden. Een goede website kan een oplossing bieden, maar dan moet die wel goed onderhouden en geactualiseerd worden. De wegbereiders ondersteunen het idee van een fonds, maar dat behoort eigenlijk niet tot hun opdracht. Op dat vlak hebben ze ook niet de nodige expertise.

De spreker staat achter het idee van Ward Kennes om in het buitenland een Vlaams-Nederlands huis op te richten. Op dit ogenblik is er echter een heel andere evolutie aan de gang. Zowel het Institut Français als de British Council en

het Goethe-Institut zijn een deel van hun huizen aan het afbouwen. Dat heeft vooral te maken met de hoge kostprijs.

Wat betreft het Cultureel Verdrag en de gemengde commissie, zouden de wegbereiders liefst zien dat de zes instellingen de kans krijgen om, tijdens de staten-generaal van begin volgend jaar, de resultaten van deze oefening te presenteren. Het is niet de bedoeling om het middenveld daarbij te betrekken.

De zes partners staan achter het model van het huis. De verschillende kamers hebben grote openingen zodat de partners elkaar kunnen vinden. Het model biedt kansen om afspraken te maken rond de kerntaken en om beter samen te werken. Het is belangrijk om geen top-down benadering te hanteren. De instellingen moeten dit model zelf ontwikkelen waardoor ze er eigenaar van worden.

Diane Verstraeten is geen voorstander van een fusie van de twee letterenfondsen. De beide fondsen moeten hun eigen invalshoek kunnen behouden. De fondsen hebben wel taakafspraken rond een aantal dingen die ze samen kunnen doen.

DeBuren heeft bij een aantal activiteiten samengewerkt met BOZAR. Voor de wegbereiders is het heel delicaat om daarover een uitspraak te doen. Persoonlijk is de spreker geen voorstander van ad-hocsamenwerking. Men moet kunnen terugvallen op een protocolakkoord.

Ben de Reu denkt niet dat de wegbereiders de werkelijkheid te mooi voorgesteld hebben. De directeurs van de instellingen hebben zich heel open opgesteld. Ze bleken trouwens al samenwerkingsgesprekken te voeren. Er is dus een goed perspectief.

Net als Diane Verstraeten is hij geen voorstander van een fusie tussen de letterenfondsen.

De neergang binnen de Vlaams-Nederlandse samenwerking werd niet opgenomen in het rapport. Dat rapport is trouwens al ingediend. Naar aanleiding van deze gedachtewisseling zullen er dus geen veranderingen meer worden aangebracht. In dat verband benadrukt de spreker de verantwoordelijkheid van politici. Hij verwijst naar de verkiezingscampagnes van enkele jaren geleden, toen bepaalde leden van de provinciale staten aan de bevolking hadden gevraagd op welke terreinen er volgens hen besparingen mogelijk waren. De ondervraagden bleken vooral iets te zien in besparingen op ambtenaren en cultuur. Dergelijke uitspraken kunnen de dynamiek van neergang alleen nog versterken. Dat heeft bij veel makers in de culturele sector tot een kaalslag geleid. In die zin kan Ben de Reu de neergang duiden.

Hij wijst op de culturele inspanningen van decentrale overheden en particuliere instellingen. Er is dus nog ander cultuurbeleid dan dat van de Vlaamse en de Nederlandse overheid. Om de neergang tegen te gaan, moet men dus samenwerken met de andere overheden.

Ben de Reu is blij met de opmerking van Bart Caron over de dynamiek van Beste Buren. Formeel mag er geen vervolg meer komen, maar daar heeft men iets op gevonden. Op dit ogenblik gaan de Grensverleggers van start, een samenwerkingsverband tussen Vlaanderen en Nederland. De Vlaamse minister-president en de Nederlandse minister voor Cultuur hebben daarvoor een, weliswaar beperkt, budget uitgetrokken. In Nederland zijn de drie zuidelijke provincies betrokken. Ook dit viel buiten de opdracht van de wegbereiders.

De tevredenheid van de commissie om het geleverde werk verheugt Ben de Reu.

Diane Verstraeten benadrukt dat de opdracht van de wegbereiders nu ten einde is. De twee ministers van Cultuur hebben namelijk Henk Pröpper, de vroegere directeur van De Bezige Bij, aangesteld om de verdere implementatie van dit proces te begeleiden. Hij zal overleggen met de verschillende organisaties. Tegen het najaar zal hij een voorstel formuleren.

Wilfried Vandaele merkt op dat het zeker niet de bedoeling was dat het rapport na de hoorzitting nog herschreven zou worden. Het moet wel nog geïmplementeerd worden. Ondertussen is Henk Pröpper aan de slag gegaan om samen met de verschillende organisaties te onderzoeken hoe de invulling kan verlopen. Dit zou na de zomer tot een concreet resultaat leiden. Daarom werd deze gedachtewisseling nog vóór de zomer geagendeerd in de commissie voor Cultuur.

Wilfried Vandaele stelt voor dat de commissie na de zomer nog een stand van zaken zou krijgen, voordat de regeringen een definitieve beslissing nemen. Misschien kan dit thema ook aan bod komen in de IPC.

Bart Caron beaamt dat de commissieleden de wegbereiders nog graag hoorden, niet opdat ze het rapport nog zouden wijzigen, maar wel om hun mening te kunnen duiden. Dat kan misschien wel een invloed hebben op de verdere beleidsvorming.

Bart CARON,
voorzitter

Katia SEGERS
Ward KENNES,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BVN	Het Beste van Vlaanderen en Nederland
CVN	Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IPC	Interparlementaire Commissie (van de Nederlandse Taalunie)
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
SARO	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen